Wymagania edukacyjne

Etyka

klasa V szkoły podstawowej

Opracowane na podstawie programu nauczania etyki w klasach IV – VI szkoły podstawowej Abecadło etyki autorstwa Katarzyny Myrcik Wydawnictwo Operon, Gdynia 2023.

	Oceny				
	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
	Wymagania edukacyjne				
Ja i świat wokół mnie	Wymienia podstawowe zasady dobrych relacji międzyludzkich; definiuje pojęcia: empatia, przyjaźń, zasada w grupie; rozpoznaje i wskazuje przykłady wartości materialnych i niematerialnych; wskazuje przykłady zła moralnego i pozamoralnego; wymienia podstawowe zasady dbania o własność.	Wyjaśnia znaczenie podstawowych zasad dobrych relacji; opisuje różnice między przyjaźnią a koleżeństwem; wyjaśnia, na czym polega empatia i dlaczego jest ważna w relacjach z innymi; opisuje zasady dbania o własność; wyjaśnia, dlaczego kłamstwo jest złem moralnym; porównuje wartości materialne i niematerialne.	Stosuje zasady właściwego zachowania w relacjach z innymi; wykorzystuje poznane zasady do rozwiązywania typowych sytuacji konfliktowych i wzajemnej pomocy; stosuje zasady empatii i odpowiedzialności w przedstawionych sytuacjach; wykorzystuje poznane pojęcia do oceny postępowania bohaterów; dobiera, jakie działania można podjąć, aby pomóc osobie znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej.	Analizuje cechy zdrowych relacji międzyludzkich i postępowanie bohaterów; analizuje dylematy związane z pomaganiem i dzieleniem się; interpretuje konsekwencje kłamstwa dla zaufania i relacji; uzasadnia własne stanowisko w sytuacjach dotyczących dobra i zła moralnego oraz analizuje znaczenie zasad kulturalnej dyskusji dla relacji w grupie.	Samodzielnie analizuje złożone problemy i dylematy dotyczące relacji międzyludzkich; ocenia różne sposoby rozwiązywania problemów oraz proponuje własne rozwiązania, uwzględniając godność, odpowiedzialność i empatię.
Jacy jesteśmy	Nazywa podstawowe emocje na podstawie opisu lub ilustracji; rozpoznaje własność prywatną i publiczną; nazywa emocje towarzyszące proszeniu,	Opisuje sytuacje wywołujące wstyd oraz emocje pojawiające się w różnych sytuacjach społecznych; wyjaśnia pojęcie odpowiedzialności za wyrządzone szkody;	Stosuje poznane sposoby radzenia sobie z emocjami w przedstawionych sytuacjach; wykorzystuje wiedzę o emocjach do wyboru właściwego sposobu reagowania;	Analizuje wpływ wstydu i innych emocji na zachowanie człowieka; analizuje sytuacje dotyczące odpowiedzialności za mienie publiczne i uzasadnia swoje stanowisko; Analizuje intencje towarzyszące	Samodzielnie analizuje złożone sytuacje dotyczące emocji, konfliktów i relacji międzyludzkich; ocenia sposoby radzenia sobie z emocjami i hejtem oraz

	przepraszaniu, wyrażaniu wdzięczności oraz sytuacjom sukcesu i porażki; definiuje pojęcie przemocy słownej; wskazuje różnicę między oceną szkolną a oceną moralną.	wyjaśnia różnicę między intencją a skutkiem działania w sytuacjach moralnych; wyjaśnia mechanizm powstawania plotki i jej możliwe konsekwencje; opisuje mądrość jako wartość autoteliczną; porównuje ocenę szkolną z oceną moralną człowieka.	rozwiązuje typowe sytuacje konfliktowe, stosując zasady komunikacji bez przemocy; Wykorzystuje informacje zwrotne do doskonalenia własnego postępowania; stosuje rozróżnienie między motywami działania a jego konsekwencjami w przedstawionych sytuacjach moralnych; stosuje zasady troski o mienie publiczne i wspólne dobro w codziennych sytuacjach.	przepraszaniu i uzasadnia swoje stanowisko; analizuje sytuacje moralne, uwzględniając motywy, intencje, skutki oraz odpowiedzialność; uzasadnia znaczenie zasady niekrzywdzenia w relacjach międzyludzkich; interpretuje różnicę między trwałymi wartościami a chwilową przyjemnością i uzasadnia znaczenie wartości w życiu człowieka.	proponuje własne, uzasadnione rozwiązania; tworzy materiały edukacyjne dotyczące radzenia sobie z emocjami i przemocą słowną.
Uczę się siebie i innych	Rozpoznaje w tekście fakty i opinie; definiuje pojęcia: empatia, tolerancja, cyberprzemoc, akceptacja, altruizm, egoizm, wolontariat, fair play, plagiat i wykluczenie cyfrowe; wymienia podstawowe rodzaje przemocy; wskazuje podstawowe elementy atmosfery klasowej; wskazuje przykłady właściwego i niewłaściwego korzystania z technologii.	Wyjaśnia znaczenie pojęć: empatia, tolerancja, akceptacja, altruizm, egoizm, wolontariat, fair play, plagiat i wykluczenie cyfrowe; opisuje przykłady różnic kulturowych i działań prospołecznych; wyjaśnia różnicę między potrzebami a zachciankami; opisuje sposoby reagowania na cyberprzemoc; wyjaśnia skutki pośpiechu i niewłaściwego korzystania z technologii; opisuje zasady kulturalnej komunikacji i ich znaczenie w relacjach z innymi.	Stosuje zasady kulturalnej komunikacji w przedstawionych sytuacjach; wykorzystuje poznane sposoby reagowania na cyberprzemoc i wskazuje właściwe źródła pomocy; rozwiązuje typowe sytuacje konfliktowe z wykorzystaniem zasad komunikacji bez przemocy; stosuje zasady właściwego korzystania z technologii i ochrony własnego oraz cudzego wizerunku; Wykorzystuje wiedzę o potrzebach do ustalania ich hierarchii i podejmowania właściwych decyzji; Stosuje zasady właściwego gospodarowania czasem, uwzględniając obowiązki, odpoczynek	Analizuje wpływ emocji na samoocenę oraz relacje z innymi; analizuje zachowania osób kierujących się empatią i altruizmem; interpretuje różnice kulturowe i ich znaczenie dla relacji społecznych; analizuje konsekwencje cyberprzemocy oraz naruszania wizerunku w sieci; uzasadnia wybór bezprzemocowych sposobów rozwiązywania konfliktów; analizuje problem kradzieży własności intelektualnej i uzasadnia jej moralną ocenę; interpretuje tekst kultury dotyczący tempa życia i uzasadnia swoje stanowisko; analizuje wypowiedzi publiczne pod kątem etyki słowa.	Samodzielnie analizuje złożone problemy etyczne związane z relacjami społecznymi, korzystaniem z Internetu i nowych technologii; ocenia różne sposoby reagowania na cyberprzemoc i wykluczenie oraz proponuje własne rozwiązania; uzasadnia swoje stanowisko w dyskusji dotyczącej wartości, potrzeb i odpowiedzialnego podejmowania decyzji. Projektuje zasady odpowiedzialnego korzystania z Internetu oraz ochrony własnego i cudzego wizerunku.

			i czas na relacje z innymi; wykorzystuje zasady fair play w przedstawionych sytuacjach.		
Nauki starożytnych mędrców	Wymienia cnoty kardynalne; wskazuje główne założenia stoicyzmu na podstawie postaci Marka Aureliusza; wymienia przykłady zachowań proekologicznych; rozpoznaje i przyporządkowuje podstawowe pojęcia etyczne poznane w ciągu roku; wskazuje przykłady postaw związanych z odpowiedzialnością za środowisko.	Wyjaśnia pojęcia: cnota, sumienie, społeczeństwo obywatelskie; opisuje stoickie rozumienie życia zgodnego z naturą; wyjaśnia główne założenia stoicyzmu na podstawie poznanych tekstów i postaci; opisuje znaczenie cnót kardynalnych w życiu człowieka; wyjaśnia zasadę odpowiedzialności za środowisko; opisuje znaczenie własnego udziału w zajęciach etyki i formułuje podstawowe wnioski wynikające z samooceny.	Stosuje zasady dyskusji sokratejskiej w przedstawionych sytuacjach problemowych; wykorzystuje poznane pojęcia etyczne do rozwiązywania typowych problemów moralnych; porównuje postawę stoicką z innymi postawami wobec cierpienia i trudności; wykorzystuje pojęcia „stoicki spokój” i „równowaga” do opisu postaw bohaterów tekstów kultury; stosuje zasadę odpowiedzialności za środowisko w przedstawionych sytuacjach; formułuje wnioski dotyczące wpływu poznanych zasad etycznych na własne relacje z innymi.	Analizuje sokratejską koncepcję dobra na podstawie tekstów i przedstawionych sytuacji; analizuje postawy bohaterów, wykorzystując pojęcia związane ze stoicyzmem; uzasadnia wybór określonej postawy wobec cierpienia, odwołując się do założeń stoicyzmu; analizuje znaczenie ekologii jako problemu moralnego oraz uzasadnia odpowiedzialność człowieka za środowisko; interpretuje znaczenie cnót kardynalnych i sumienia w podejmowaniu decyzji moralnych; analizuje własne postępy w zakresie wiedzy i refleksji etycznej oraz uzasadnia wnioski wynikające z samooceny.	Samodzielnie analizuje współczesne problemy etyczne, odwołując się do poznanych poglądów Sokratesa i stoików; ocenia przydatność wybranych zasad filozofii starożytnej we współczesnym świecie i uzasadnia własne stanowisko; proponuje działania proekologiczne i uzasadnia ich znaczenie moralne.

Osiągnięcia edukacyjne ucznia sprawdzane są w szczególności poprzez:

1) odpowiedzi ustne;
2) zadania i ćwiczenia wykonywane podczas zajęć;
3) projekty indywidualne i zespołowe;
4) prezentacje, wystąpienia;
5) aktywność podczas zajęć;
6) prace plastyczne, informatyczne;
7) pracę indywidualną i zespołową.

Portfolio ucznia stanowi formę gromadzenia i dokumentowania jego pracy, refleksji, wykonanych zadań oraz osiągnięć edukacyjnych.